DISCURSIVE TYPES AND VARIANTS IN MEDIA COMMUNICATION

Cornelia Pavel Nichifor, PhD Student, "Ștefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: In the present essay, Discursive Types and Variants in Media Communication, we follow the definition of the concept of "communication", "communication media", "speech/ language/ text" and the various meanings that have been given to it and also we review the opinions of main specialists in the field of communication.
The theme deals with a major area of interest, media communication arousing not only the interest of linguists, but also of philosophers, sociologists, semioticians, mathematicians etc. Media discourse knows a great variety of reflections, presenting the social reality by using specific discursive ways.

Keywords: mediated communication, language/ types of language, language/ speech/ text, discursive variants, media discourse.

În prezentul articol, intitulat *Tipuri și variante discursive în comunicarea mediatică,* urmărim definirea conceptului de „comunicare", „comunicare mediatică", „discurs/ limbaj/ text" și variatele accepțiuni ce au fost date acestuia și, de asemenea, vizăm trecerea în revistă a opiniilor principalilor specialiști în domeniul comunicării.

Tema tratează un domeniu de interes major, comunicarea mediatică suscitând nu numai interesul lingviștilor, ci și al filozofilor, sociologilor, semioticienilor, matematicienilor etc. Discursul mediatic cunoaşte o mare varietate de reflectări, în care prezintă realitatea socială, apelând la modalităţi discursive specifice.

1. Comunicarea: generalități

Termen vag și generalizator - *comunicare* (lat.*communis*) a avut, între secolele XIV-XIX, sensurile de „a pune în comun", „a fi în relație", „a împărtăși", „a transmite", „înștiințare", „aducere la cunoștință", pentru ca în secolul XX să se identifice cu faptele mediatice (presă scrisă, radio, televiziune)[1]. A comunica înseamnă a avea ceva în comun așa cum indică verbul care stă la baza acestui cuvânt (din fr. *communiquer*).

Etimologic, termenul *comunicare* cunoaște mai multe interpretări. Unii cercetători consideră că termenul vine din latinescul *communis*, în timp ce alții găsesc originea acestui termen în latinescul *cuminecare*, cu sensul „*a se împărtăși, a primi sau a da cuminecătură*" - conturat odată cu răspândirea creștinismului - cuvântul desemnând împărtășirea credincioșilor. Din ultima accepțiune, s-a dezvoltat antonimul *excommunicare* – „*interdicție de a primi împărtășania*", echivalentă cu excluderea din comunitate. Mihai Dinu, în lucrarea „*Comunicarea*"[2] subliniază faptul că românii nu au reținut decât înțelesul ecleziastic al latinescului *communicare*, moștenit sub forma *cuminecare*. Preluarea recentă a sensului laic al cuvântului, reprezentat de neologismul *comunicare*, a condus la apariția unui dublet etimologic bogat în semnificații.

[1] I.C. Corjan, *Mass- media și publicitate*, Editura Universității Suceava, 2004, p. 7-8.
[2] Mihai Dinu, *Comunicarea*, Editura Algos, București, 2000, p.15.

BDD-V615 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:11:06 UTC)

Se presupune[3] că la „temelia formării verbului latin *communico, -are* ar sta adjectivul *munis, -e* al cărui înțeles era „care își face datoria, îndatoritor, serviabil". Totuși, sensul apropiat de „comunicare", „împărtășire", „participare", este începând din secolul al XVI-lea sinonim cu
„acces", „trecere", fiind legat de mijloacele de transport – căile de comunicație.

Termenul românesc *comunicare, comunicări,* (s.f.) este neologism și provine din limba franceză (vb. transitiv *communiquer*), fiind înregistrat în dicționarele românești de specialitate: DEX`09, DOOM², DN (1986), MDN (2000), cu următoarele semnificaţii: „înştiinţare, informaţie, ştire, raport; contact, relaţie, legătură; prezentare într-un cerc restrâns de specialişti a unei contribuţii personale într-o problemă ştiinţifică".

Conceptul de *comunicare* derutează prin multitudinea ipostazelor sale. Specialiștii nu au putut ajunge la o definiție cuprinzătoare și general acceptată, de aceea, ar fi foarte dificil să încercăm să le expunem pe toate în lucrarea noastră. Cercetătorii americani, Frank E.K. Dance și Carl E. Larson, au încercat, în urmă cu treizeci de ani, să adune într-o carte definițiile comunicării propuse de diferiți autori, limitându-se la cele mai reprezentative 126 de formulări[4]. Nici una dintre propunerile reținute de cei doi cercetători nu i-a mulțumit pe specialiștii de diferite formații. S-a evidențiat faptul că termenul este utilizat într-o accepțiune specială, aflată nu o dată în divergență cu sensul din alte sectoare ale științei.

Christian Baylon și Xavier Mignot**,** în cartea *Comunicarea*[5]*,* semnalau faptul că verbul „a *comunica*" și substantivul „*comunicare*" sunt polisemantice, adică comportă o pluralitate de semnificații.

În opinia lui Denis McQuail, în cadrul sociologiei, comunicarea ca proces „pare să fi fost neglijată deși, deghizată sub alte nume (interacțiune, relație, schimb, influență, control, putere, comunitate și multe altele), ea era omniprezentă"[6].

Din perspectiva semiotică asupra comunicării, teoria semnului este aplicată la analiza comunicării mediatice prin contribuțiile semioticienilor Roland Barthes și Umberto Eco. În lucrarea *Mitologii*[7], Barthes demonstrează, luând ca exemplu fotografia, că a comunica înseamnă a interpreta niște coduri. O stradă poate fi fotografiată în diverse moduri, din diferite unghiuri, dar semnificația de bază a acesteia rămâne aceeași, așa cum demonstrează și Eco în *Opera deschisă*[8]: există fenomenul receptării prin care fiecare vede altceva în aceeași fotografie.

Odată cu dezvoltarea teoriei informației, comunicarea este privită ca un proces de transmitere a unui *mesaj* de la un *emițător* către un *receptor*, după o schemă simetrică în jurul noțiunilor de *cod, canal, emițător, receptor, codificare* și *decodare*.

Autorii Cuilenberg, Scholten și Noomen evidențiază esența procesului comunicării care constă în „transferul de informație de la un participant la altul, circulație bidirecțională,

[3] *Ibidem*, p.14.
[4] Apud Mihai Dinu *op. cit*, p. 8.
[5] Christian Baylon , Xavier Mignot, *Comunicarea*, Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2000.
[6] Denis McQuail, *Comunicarea*, Institutul European, 1999, p. 13.
[7] Roland Barthes, *Mitologii*, Institutul European, Iași, 1997.
[8] Umberto Eco, *Opera deschisă*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005.

BDD-V615 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:11:06 UTC)

de tip dialogic, sau unidirecțională, în cazul comunicării monologice prin presa scrisă sau audio-vizuală”[9].

În 1948, americanul H.D.Laswell[10] își propune să reflecteze la problemele de comunicare pornind de la cinci întrebări fundamentale:

a) who? (cine?);
b) say what? (ce spune?);
c) to whom? (cui?);
d) under what circumstances? (în ce împrejurări?);
e) with what effects? (cu ce efecte?).

Actul comunicării se reduce, astfel, la schema: Cine? Ce spune? Prin ce mijloc? Cui? Cu ce efect?

2. Tipuri de comunicare

Actul de comunicare se concretizează sub forma unui discurs monologic ori dialogic, pe care Ricoeur îl numește *instanța de discurs*[11]. Principalele funcții ale comunicării au fost enunțate de lingvistul Roman Osipovici Jakobson, reprezentant de seamă al Școlii de la Praga, prin raportare la factorii implicați în acest proces: *emițătorul* și *receptorul* (agenți ai comunicării), *mesajul* purtător de informație, *codul, canalul de transmisie*, care asigură legătura dintre emițător și receptor, *contextul.* Fiecare factor implică o funcție: funcția emotivă, funcția conativă sau persuasivă sau retorică, funcția poetică, funcția referențială, funcția metalingvistică și funcția fatică.

Posibilitățile de transmitere a mesajului determină următoarele tipuri de comunicare:

- *comunicarea intrapersonală*, în care emițătorul și receptorul se suprapun în aceeași persoană;
- *comunicarea interpersonală*, în care se dezvoltă și se consolidează relațiile interumane;
- *comunicarea de masă*, în care informația circulă prin intermediul presei scrise, al mijloacelor audio-vizuale, al cinematografiei, al internetului etc.;
- *comunicarea la nivelul grupului*, ce permite interacțiunea între membrii grupului, în vederea atingerii unor scopuri comune.

Comunicarea umană se poate realiza pe baza a două tipuri de relaţii: comunicarea *directă* şi comunicarea *mediatizată.*

Comunicarea directă presupune prezenţa a doi sau mai mulţi indivizi, în aceeaşi proximitate spaţială, indivizi care interacţionează, influenţându-se reciproc.

Comunicarea mediatizată utilizează întotdeauna un suport tehnic şi vizează fie un destinatar individual (telefonul, scrisoarea), fie un destinatar colectiv (afişele electorale, televiziunea, internetul, cărţile, filmele, presa scrisă, radioul). Mass-media tradiţionale și generaliste – presa scrisă, radioul şi televiziunea – nu reprezintă decât o componentă a comunicării mediatizate[12].

---

[9] J.J. Van Cuilenburg, O. Scholten, G.W. Noomen, *Ştiinţa comunicării*, Editura Humanitas, București, 2004.
[10] Aurelian Bondrea, *Sociologia opiniei publice și a mass-media*, Editura Fundației”România de Mâine, București, 1997, pp.191-205.
[11] Paul Ricoeur, *De la text la acțiune*, Editura Echinox, Cluj, 1999.
[12] Guy Lochard, Henri Boyer, *Comunicarea mediatică,* Institutul European, Iași, 1998.

BDD-V615 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:11:06 UTC)

Comunicarea mediatică permite transferul mesajului de la emițător către receptor, în timp ce comunicarea de masă reprezintă comunicarea prin care se realizează informarea opiniei publice[13].

După opinia noastră, în societatea actuală, *comunicarea de masă* şi *comunicarea mediatică* pot fi considerate sinonime, dat fiind faptul că majoritatea mesajelor destinate publicului sunt transmise prin mass-media.

3. Conceptul de „comunicare mediatică”

Activitatea mediatică nu ia naștere decât destul de recent în istoria noastră[14]. Precedată de apariția ziarelor ocazionale („fițuici”), o primă presă ia naștere în Olanda în secolul al XVII-lea (*Nieuwe Tydinghen – Ştiri recente*, 1605), apoi în principalele țări europene. În Anglia, primul cotidian ia naștere în 1702 (*Daily Current*). În Franța, activitatea mediatică este amenințată de-a lungul întregului secol al XIX-lea de un regim de cenzură, fiind pe deplin consacrată doar la sfârșitul secolului al XIX-lea (1881). Comunicarea mediatică va cunoaște sub presiunea factorilor tehnologici, la sfârșitul secolului XX, profunde transformări.

Intrarea informaticii în redacții a transformat profund, începând cu anii `80, lanțul de fabricare a ziarelor. Astfel, venind în permanență cu știri din întreaga lume presa, radioul şi televiziunea operează o primă formă de „sincronizare a lumii”[15]. Ziarele propun astăzi cititorilor ediții electronice, consultabile „online” pe rețeaua internet. Potrivit autorilor Guy Lochard şi Henri Boyer tehnicile hipermedia permit cititorului să obțină versiuni personalizate ale ziarelor, să acceseze bănci de date pentru mai multe informații, să stabilească contacte imediate cu redactorul articolului sau chiar cu alți cititori, cu care poate purta un dialog.

Sunt, de asemenea, propuse pe rețeaua internet sisteme de difuzare automată a informațiilor, ce permit cititorului căutarea acestora printr-un proces de „navigare”. Informațiile ajung în posesia destinatarilor, doar printr-o simplă conectare.

Împărtășim părerea autorilor mai sus menționați, care consideră că aceste inovații nu semnează moartea suportului scris, ci permit acestei media tradiționale să reducă distanța temporală.

4. Limbă. Limbaj. Tipuri de limbaje

Termenul *limbaj* este înregistrat în dicționarele românești de specialitate cu următoarele semnificații: *Limbaj, limbaje,* (s.n.) Sistem de comunicare alcătuit din sunete articulate, specific oamenilor, prin care aceştia îşi exprimă gândurile, sentimentele şi dorinţele; limbă, grai.

Termenul *limbă* este definit în DEX`09 şi DLRM astfel: *Limbă, limbi*, (s.f.) Principalul mijloc de comunicare între membrii unei colectivităţi, alcătuit din sistemul gramatical şi lexical; Fel de exprimare propriu unei persoane, în special unui scriitor; Totalitatea altor mijloace şi procedee (în afară de sunetele articulate) folosite spre a comunica oamenilor idei şi sentimente.

[13] Delia Balaban, *Comunicare mediatică*, Editura Tritonic, București, 2009, p.12.
[14] Guy Lochard şi Henri Boyer, *Comunicarea mediatică,* Institutul European, Iaşi, 1998.
[15] *Ibidem.*

BDD-V615 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:11:06 UTC)

Termenii *limbă* și *limbaj* au semnificații diferite în domeniul lingvisticii, în comparație cu înțelesul lor uzual din limba română literară actuală[16]. Şi profesorul Ioan Oprea afirmă că este dificil de respectat puritatea de conținut și de întrebuințare a celor doi termeni, *limbă* și *limbaj*, întrucât aceasta presupune o delimitare strictă a noțiunilor. Această distincție se poate face doar în unele limbi, şi anume: în română – *limbaj/limbă*; în italiană – *linguaggio/lingua*; în franceză– *langage/langue*; în spaniolă – *lenguaje/lengua*; în portugheză – *linguagem/língua*. Această delimitare nu se regăsește în alte limbi precum engleza sau germana, în care prin același termen (*language*, *Sprache*) se redau conceptele de „facultate umană" și de „mijloc de comunicare"[17].

Ferdinand de Saussure nota în *Cursul de lingvistică generală*: „Pentru noi, ea (limba – n.n.) nu se confundă cu limbajul; ea nu este decât o parte determinată, esenţială – ce-i drept – din el. Este, totodată, un produs social al facultăţii limbajului şi un ansamblu de convenţii necesare, adoptate de corpul social pentru a îngădui exercitarea acestei facultăţi de către indivizi. Luat în întregul său, limbajul este multiform şi heteroclit; intersectându-se în acelaşi timp cu mai multe domenii: fizic, fiziologic şi psihic, el aparţine atât domeniului individual cât şi domeniului social […]. Limba, dimpotrivă, este un tot în sine şi un principiu de clasificare[18]".

Potrivit definiției oferite de I.Coteanu, prin *limbaj* înțelegem „un sistem lingvistic mai mult sau mai puțin specializat în redarea conținutului de idei specifice unei activități profesionale, unui sau mai multor domenii din viața socială-culturală"[19].

Dihotomia *langue/parole* poate fi regăsită în studiile lingvistice ale secolului al XX-lea: *limbă* vs.*discurs* (Gustave Guillaume), *competență* vs. *performanță* (Noam Chomsky), *frază* vs. *enunț* (Oswald Ducrot)[20].

Chiar dacă Jakobson vorbește de comunicarea verbală, prin intermediul sistemului de funcții propus de acesta (funcții cu o valabilitate generală la nivelul comunicării), pot fi studiate mecanismele comunicării și tipurile de comunicare, tipuri în care se poate vorbi de: „limbaj artistic, limbaj literar, limbaj poetic, limbaj religios, limbaj științific, limbaj publicistic. Sistemul jakobsonian este aplicabil și în alte cazuri particulare (...)"[21].

5. Limbă/Discurs/Text

În sistemul ternar *limba/discurs/text*, propus de R. Martin, textul este efectul reconstrucției operate de componenta discursivă care asigură inserția frazei în coerența textului unde: discursul este un ansamblu infinit de fraze posibile, limba este un ansamblu finit de semne și reguli, iar textul este un ansamblu organizat de enunțuri[22].

---

[16] Eugen Coșeriu, *Teoria limbajului și lingvistică generală. Cinci studii*, Editura Enciclopedică, București, 2004.
[17] Ioan Oprea, *Elemente de filozofia limbii*, Institutul European, Iasi, 2007.
[18] Ferdinand de Saussure, *Curs de lingvistică generală*, Polirom, Iași, 1998,p.36.
[19] Ion Coteanu, *Stilistica funcțională a limbii române*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1973, p.45.
[20] Mihaela Popovici, *Comunicarea și discursul în audiovizual*, Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2007, apud DESL (Oswald Ducrot, Jean-Marie Schaeffer, *Noul dicționar enciclopedic al științelor limbajului*, București, Editura Babel, 1996).
[21] *ibidem.*
[22] R Martin, *Pour un logique de sens*, 1983 apud Rovența-Frumușani, Daniela, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, Editura Tritonic, București, 2005, p.72

BDD-V615 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:11:06 UTC)

Noțiunile *discurs* și *text* reprezintă concepte importante pentru analiza discursului și lingvistica textului. Definirea celor două noțiuni este dificilă atât din cauza polisemiei celor doi termeni, cât și a opiniilor divergente privind raportul dintre aceștia. Încercând o definiție pentru noțiunea de *discurs,* J.M.Adam afirmă că „un text nu devine un fapt de discurs decât prin punerea lui în relație cu interdiscursul unei formațiuni sociodiscursive", iar discursul este un „loc de circulație a textelor – intertextualitatea proprie memoriei discursive a unui grup și a categoriilor generice"[23].

Din punct de vedere lingvistic, *discursul* este în complementaritate cu *textul*. În acest sens Rovența-Frumușani exprimă plastic unitatea *discurs/text:* „discursul se situează în amonte și textul în aval"[24].

Textul reprezintă o configurație de unități/secvențe propoziționale coerente și coezive semiotico-sintactic. „Textul este o unitate sintactică, semantică și pragmatică superioară frazei, unitate segmentabilă, în vederea operațiilor de analiză, în unități inferioare și la nivelul căreia se dezvoltă raporturile sintactice de coordonare, apozitiv, intermediar-explicativ și intențional"[25].

Considerațiile pe care le expune Daniela Rovența-Frumușani, în *Analiza discursului. Ipoteze şi Ipostaze*, cu privire la noțiunile *discurs* și *text* sunt completate de definiția *competenței de comunicare*[26], ca o caracteristică esențială a individului; autoarea nuanțează opinia lui Umberto Eco, prevăzând trei dimensiuni subordonate: *competența lingv*istică, care explică posibilitatea vorbitorilor unei limbi naturale de a construi, înțelege și recunoaște frazele corecte ale acelei limbi; *competența socio-culturală*, care vizează două aspecte: înțelegerea și exploatarea contextului fizic și înțelegerea și gestionarea raporturilor interumane; *competența enciclopedică*, care se referă la nivelul de instrucție al locutorului.

Volumul mai sus invocat aduce și o sistematizare a standardelor de textualitate[27] adică, a condițiilor care determină statutul de discurs al unui șir de fraze. Astfel un discurs va fi caracterizat de: *coeziune* - ca relație de dependență gramaticală (acord, selectarea unei prepoziții etc.) la nivelul suprafeței discursive; *coerență* - se referă la conexiunile de ordin logic manifestate la nivelul structurii de adâncime a textului; *intenționalitate* - ca atitudine a producătorului de text de a construi un text coeziv și coerent; *acceptabilitate* - este asociată cu atitudinea și așteptările receptorului; *informativitate* - ca organizare cognitiv-discursivă adecvată a raportului cunoscut/necunoscut, așteptat/neașteptat; *situaționalitate* – ca ancorare corectă în contextul de comunicare (distincția scris/oral, discurs formal/informal etc.); *intertextualitate* – ca raport între discursul prezentat și discursurile anterioare criticate, modificate și inserate într-un nou context discursiv.

Condițiile esențiale pentru ca un număr de enunțuri să se constituie într-un discurs sunt: *orientarea spre receptor* și *asigurarea coeziunii textuale*.

Orientarea spre receptor presupune angajarea receptorului ca partener în realizarea sensului. Principiul fundamental care trebuie să acționeze în elaborarea unui discurs este

[23] Jean Michel Adam, *Lingvistica textuală*, Editura Institutul European, Iași, 2008.
[24] Daniela Rovența-Frumușani, o*p.cit*, p. 73.
[25] Rodica Nagy, *Sintaxa limbii română actuală*, Editura Universității „Ștefan cel Mare" Suceava, 2002.
[26] Daniela Rovența-Frumușani, o*p.cit*, pp. 65 și urm.
[27] *Idem*, pp. 74 și urm.

BDD-V615 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:11:06 UTC)

potrivit lui H.P. Grice, *principiul cooperativ*[28]. Acest principiu se detaliază în patru maxime și fiecare dintre receptori trebuie să le respecte: maxima cantității se referă la conținutul de informații pe care le transmite discursul; maxima calității interzice furnizarea de informații false; maxima relevanței impune adecvarea discursului la subiect; maxima manierei impune claritate.

Acestor maxime subordonate principiul cooperativ, li se pot adăuga două forme, care derivă din *principiul politeții: principiul politeții pozitivă și negativă*[29].

Politețea pozitivă este întemeiată pe relațiile de apropiere dintre interlocutori și are rolul de a intensifica aceste relații. *Politețea negativă* presupune o distanță mai mare între interlocutori și are rolul de a proteja aceste relații.

Coeziunea textuală caracterizează modul în care este construit discursul.

6. Accepții ale noțiunii de „discurs" și tipuri de discurs

Termenul *discurs* a constituit obiectul multor teorii, cunoscând numeroase accepții complementare și chiar contradictorii. Printre primele abordări ale noțiunii de *discurs*, amintim pe cea a lui Ferdinand de Saussure, conform căreia *discursul*, ca proces, este opus limbii ca sistem de semne.

În DEX, noțiunea de *discurs* (din fr. „*discours*"> lat.*discursus*) este definită ca „expunere, de obicei, pe o temă politică făcută în fața unei adunări; cuvântare; tratare în scris a unui subiect de natură științifică sau literară".

În DGSL[30] se subliniază diversitatea formelor pe care le îmbracă *discursul*: „[...] în sens larg, secvență continuă de propoziții sau fraze, structurată și coerentă; [...] în sens restrâns, termenul este în relație de complementaritate cu textul. Această relație este înțeleasă diferit: discursul înglobează numai formele vorbite și/sau dialogice ale limbii, pe când textul este domeniul formelor scrise și/sau monologice".

Potrivit lui Constantin Sălăvăstru[31], sensul lingvistic lărgit al conceptului *discurs* este acela de ansamblu de mesaje verbale, emanând de la același individ sau de la același grup social și prezentând caractere lingvistice comune.

Abordări mai recente ale termenului pun accent pe latura constructivă, prezentând *discursul* ca pe un ansamblu de stategii corelate cu o anumită situație de comunicare.

În lingvistica românească, Daniela Rovența-Frumușani[32] notează că *discursul* este un mod de utilizare a limbii și a limbajelor pe baza căruia un actor social prezintă interlocutorilor săi o interpretare a unor fapte. Atunci când utilizăm o limbă și anumite limbaje specializate și producem efecte asupra interlocutorilor noștri direcți sau indirecți, putem afirma că orice act de comunicare are o dimensiune discursivă.

Eugen Coșeriu consideră *discursul* ca fiind nivelul particular al vorbirii „actul sau seria de acte al(e) – cutărui individ în cutare împrejurare"[33].

---

[28] Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Limbaj și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, Editura All, București, 2003, pp. 44și urm.
[29] *Ibidem*, pp.65 și urm.
[30] Angela Bidu-Vrânceanu *et alii, Dicționarul general de științe ale limbii* (*DGSL*), Editura Ştiinţifică, 1997.
[31] Constantin Sălăvăstru, *Logică și limbaj educațional*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995.
[32] Daniela Rovenţa-Frumuşani, *Analiza discursului: ipoteze şi ipostaze*, Bucureşti, Tritonic, 2005, p.64.
[33] Eugen Coșeriu, *Teoria limbajului și lingvistică generală. Cinci studii*, Editura Enciclopedică, București, 2004.

BDD-V615 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:11:06 UTC)

În *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*[34], Daniela Rovența–Frumușani propune următoarele tipuri de discurs, raportându-se la lingvistica textului de origine germană:

1. tipul narativ, axat pe desfășurare temporală și cauzalitate crono-logică (temporală și logică);
2. tipul descriptiv, axat pe desfășurare spațială;
3. tipul expozitiv, asociat analizei și sintezei reprezentărilor;
4. tipul instructiv, incitând la acțiune;
5. tipul argumentativ, centrat pe o luare de poziție.

Lingvistul francez Jean Michel Adam, reluând această tipologie, introduce noțiunea de schemă textuală globală; astfel, schemele discursive sunt clasificate după caracterul funcțional și dominanta structurală în: narative, descriptive și argumentative.

În *Dicționarul general de științe ale limbii* (DGSL)[35], diversele tipuri discursive sunt încadrate în două categorii:

- discursul monologic;
- discursul dialogic.

Discursul monologic este o înlănțuire de enunțuri centrate asupra emițătorului. Formele de manifestare a discursului monologic sunt:

- solilocviul – monolog format în prezența sau absența unui receptor;
- discursul monologic propriu-zis, destinat unui auditoriu cu intenția de a fi receptat;
- discursul narativ care prezintă acțiuni și evenimente, concretizat prin: monolog și monolog interior.

Discursul dialogic se constituie într-o secvență de replici produse alternativ de cel puțin doi emițători ce se adresează unul altuia. Aceștia trebuie să respecte două principii fundamentale: *principiul cooperării* și *principiul politeții*.

7. Clasificarea variantelor discursive

Cele patru tipuri discursive[36], pe care Rovența–Frumușani le preia din tradiția retoricii sunt următoarele :

Discursul instructiv (informativ). Accentul cade asupra informației pe care o transmite discursul. Este folosită preponderent funcția referențială a limbajului, iar prototipul este în acest caz discursul științific .

Discursul narativ. Se caracterizează prin desfășurarea unei acțiuni care implică personaje. Gradul de implicare a naratorului poate varia, de la un narator impersonal, obiectiv, la naratorul subiectiv.

Discursul descriptiv. Constă în descrierea unei porțiuni din realitatea empirică (fără suport teoretic), a unui fenomen, a unui personaj etc. Și în acest caz, gradul de implicare a subiectului este variabil; putem avea pe de o parte, discursul științific, pe de altă parte tabloul liric sau confesiunea.

Discursul argumentativ. Este un tip de discurs care are drept obiectiv promovarea unei ipoteze, constituită ca un punct de vedere individual asupra unui aspect al realității. Ipoteza avansată nu are un caracter necontestabil și, de aceea, trebuie susținută printr-o serie de

[34] Daniela Rovența-Frumușani,*op.cit*, pp.76-77.
[35] Angela Bidu-Vrânceanu *et alii, Dicționarul general de științe ale limbii* (*DGSL*), Editura Științifică, 1997.
[36] Daniela Rovența-Frumușani, *Analiza discursului: ipoteze și ipostaze*, București, Tritonic, 2005, pp. 85 și urm.

BDD-V615 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:11:06 UTC)

argumente. Argumentaţia va reuni aşadar argumente de ordin raţional cu exemple, imagini, prin care este apelată latura afectivă a receptorului.

Concluzii

Prezentul articol urmărește trecerea în revistă a câtorva concepte: „comunicare", „comunicare mediatică", „limbaj/discurs/text" precum și a variatelor accepțiuni ce au fost date acestora, de către specialiști. Prezentarea acestor concepte constituie un discurs preliminar necesar, pentru a putea propune o metodă de analiză care să servească demersului nostru viitor de cercetare.

Bibliografie

Adam, Jean Michel, *Lingvistica textuală*, Editura Institutul European, Iași, 2008
Balaban, Delia, *Comunicare mediatică*, Editura Tritonic, București, 2009
Baylon, Christian, Mignot, Xavier, *Comunicarea,* Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2000
Barthes, Roland, *Mitologii*, Editura Institutul European, Iași, 1997
Bidu-Vrânceanu, Angela, *Dicționarul general de științe ale limbii* (*DGSL*), Editura Ştiințifică, 1997
Bondrea, Aurelian, *Sociologia opiniei publice și a mass-media*, Editura Fundației "România de Mâine", București, 1997
Corjan, I.C. *Mass- media și publicitate*, Editura Universității Suceava, 2004
Coșeriu, Eugen*, Teoria limbajului și lingvistică generală. Cinci studii*, Editura Enciclopedică, București, 2004
Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1973
Cuilenburg, van J.J., Scholten, O., Noomen, G.W., *Ştiința comunicării*, Editura Humanitas, București, 2004
De Saussure, Ferdinand, *Curs de lingvistică generală*, Polirom, Iaşi, 1998
Dinu, Mihai, *Comunicarea*, Editura Algos, București, 2000
Eco, Umberto, *Opera deschisă*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005
Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Limbaj și comunicare.Elemente de pragmatică lingvistică*, Editura All, București, 2003
Lochard, Guy, Boyer, Henri, *Comunicarea mediatică,* Institutul European, Iaşi, 1998
McQuail, Denis, *Le comunicazioni di massa*, Società editrice il Mulino, Bologna, 1993
Nagy, Rodica, *Sintaxa limbii română actuală*, Editura Universității "Ştefan cel Mare" Suceava, 2002
Oprea, Ioan, *Elemente de filozofia limbii*, Institutul European, Iasi, 2007
Popovici, Mihaela, *Comunicarea și discursul în audiovizual*, Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2007
Ricoeur, Paul, *De la text la acțiune*, Editura Echinox, Cluj, 1999
Rovența-Frumușani, Daniela, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, Editura Tritonic, București, 2005

BDD-V615 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:11:06 UTC)

Sălăvăstru, Constantin, *Logică și limbaj educațional*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995

Dicţionare

DEX` 09 *** *Dicționarul explicativ al limbii Române,* EAR, București, 2009
DGSL - *Dicționarul general de științe ale limbii,* Editura Ştiințifică, București, 1997
Dicționar de sociologie, 1996
DLRM – Dicționarul limbii române moderne, Editura Academiei, București, 1958
DOOM², *** *Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române,* 2005
DN *** *Dicționar român de neologisme, Editura Floarea Darurilor, București, 2000*
MDN - Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, Editura Saeculum I.O., București, ediția 2008

BDD-V615 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 16:11:06 UTC)